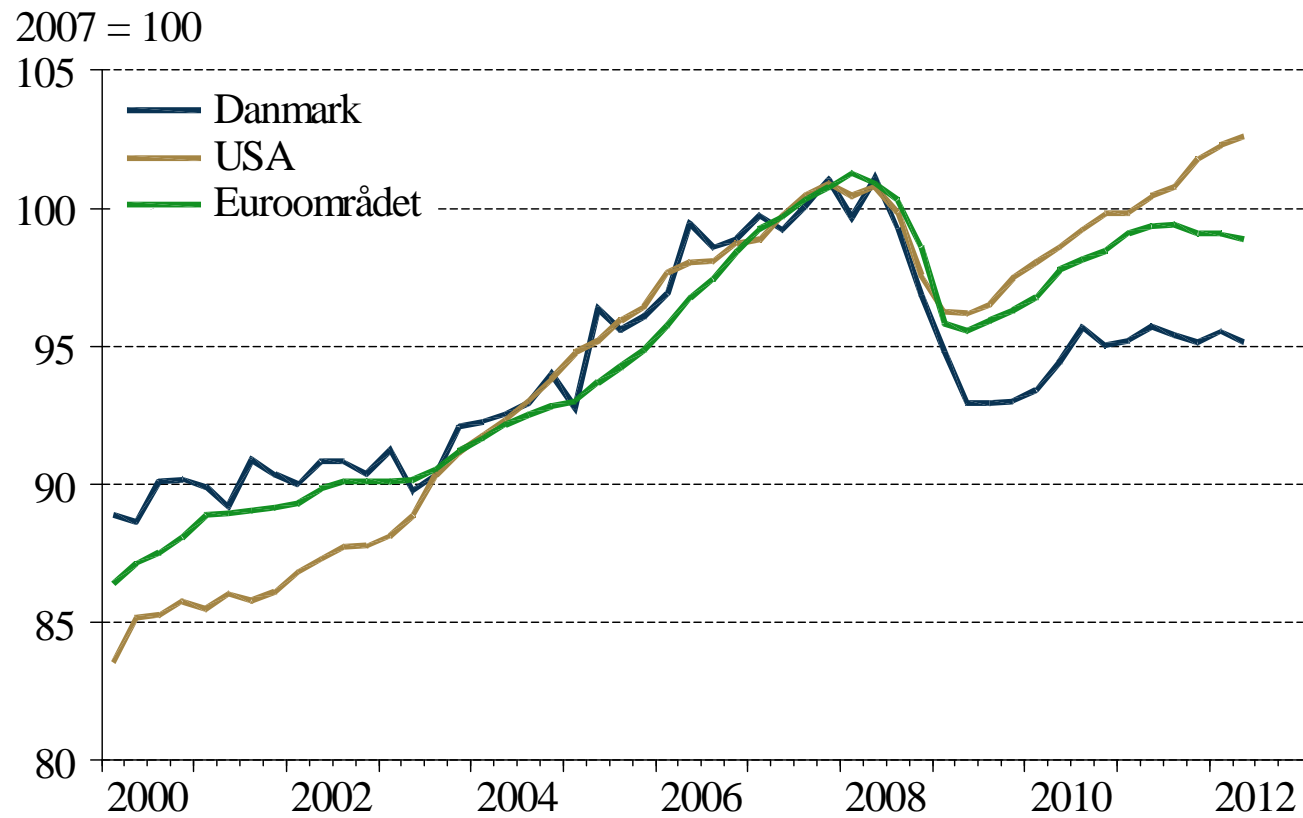

DØR's efterårsrapport 2012

Formandskabet for Det Økonomiske Råd 1. november 2012

BNP i Danmark, USA og euroområdet

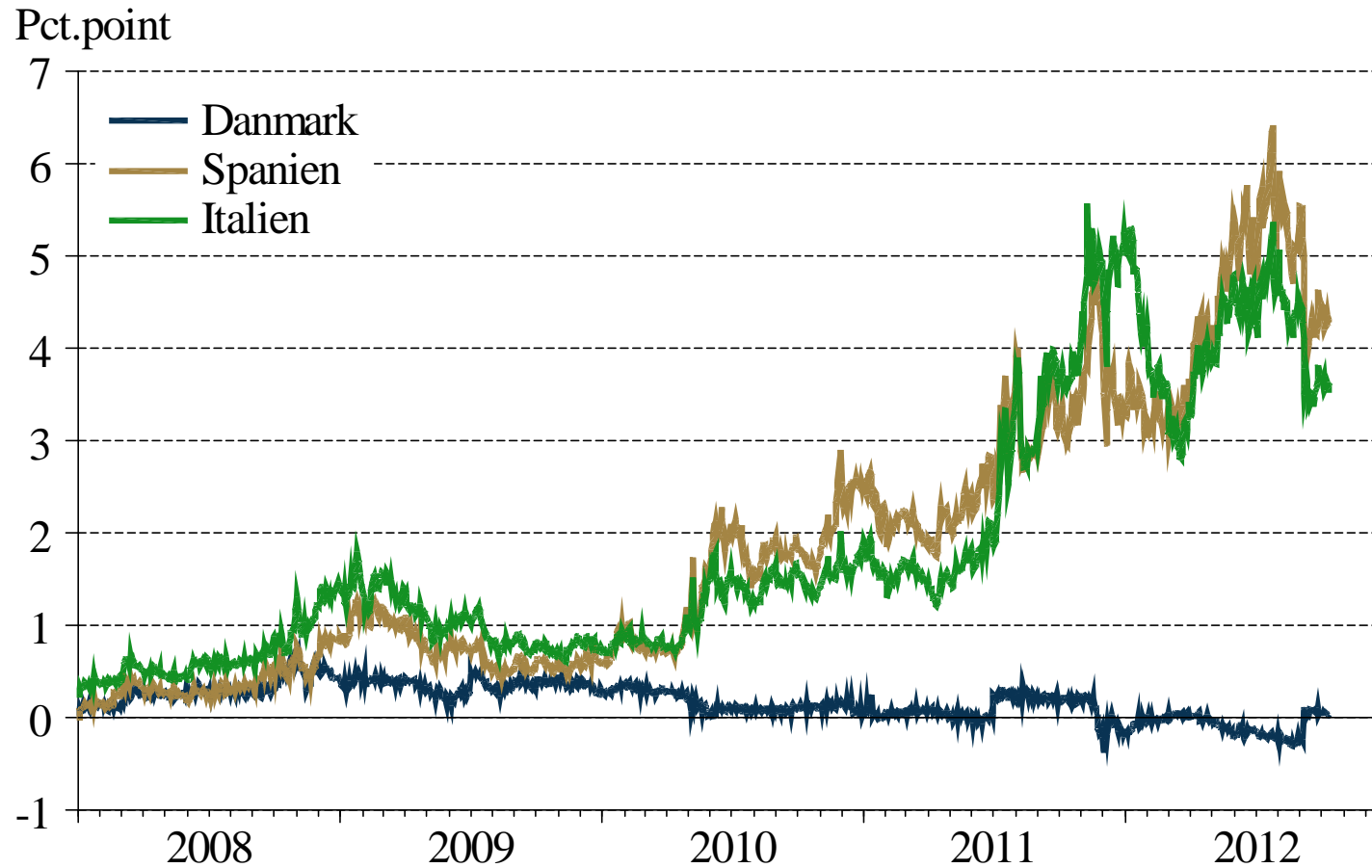
Disposition

1. Økonomiske udfordringer og økonomisk politik på kort, mellemlang og lang sigt
2. Arbejdsmarkedspolitik i høj- og lavkonjunktur
3. Modelgrundlag

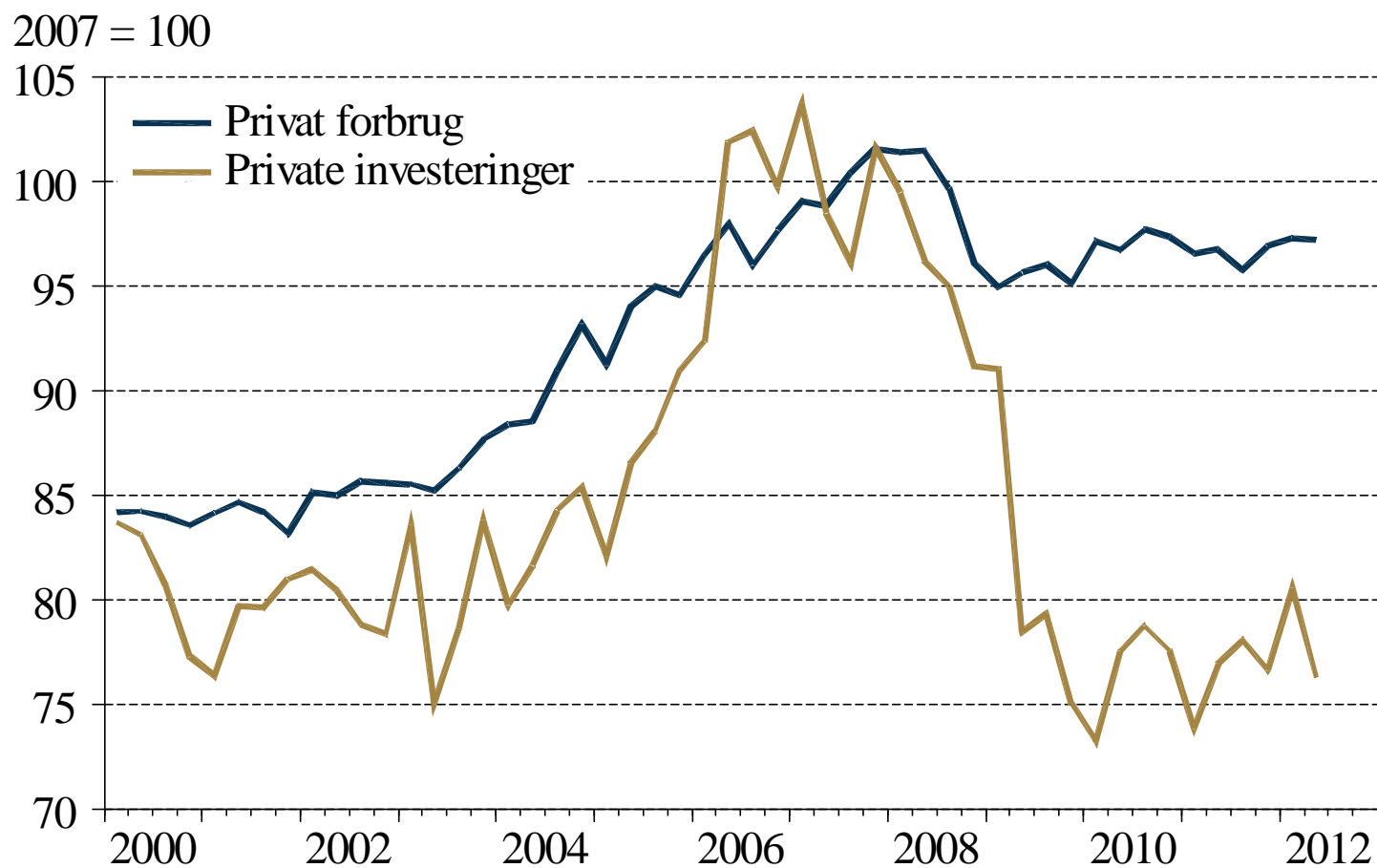
Statsgældskrisen er ikke ovre

- Frygt for konsekvenser af svage offentlige finanser i mange lande: Tilbageholdenhed hos virksomheder og forbrugere
- Rentespænd for italienske og spanske statspapirer fortsat høje, men dog faldet noget de seneste måneder
 - Reformen og fortsat stram finanspolitik i de berørte lande
 - ECB's nye opkøbsprogram, OMT:
 - Konditionalitet: Kræver ESM-program
 - Transparens: Tabsrisiko mindre klar end ved ESM-lån

Rentespænd for 10-årige statspapirer

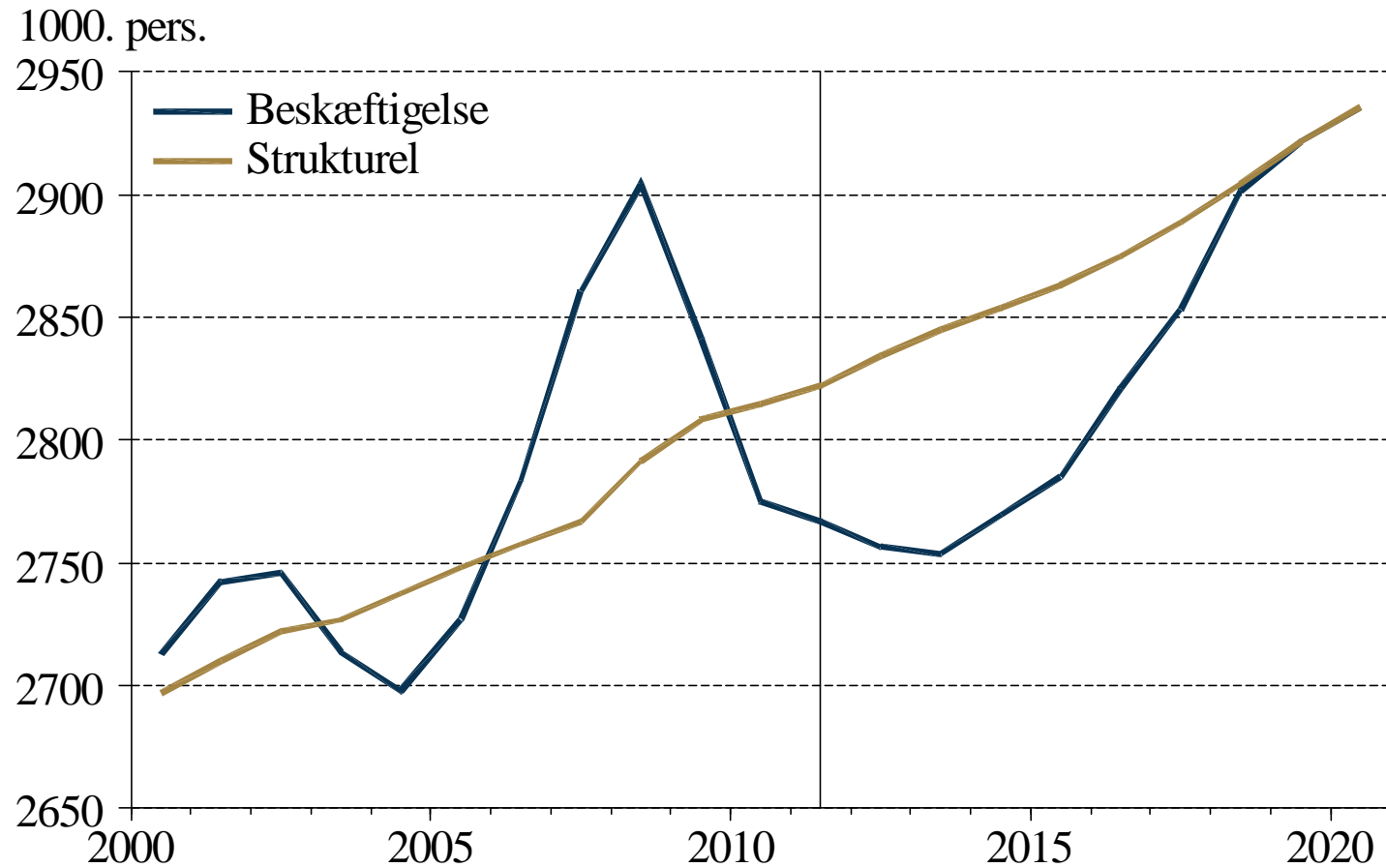
Stilstand i forbrug og investeringer i DK ...

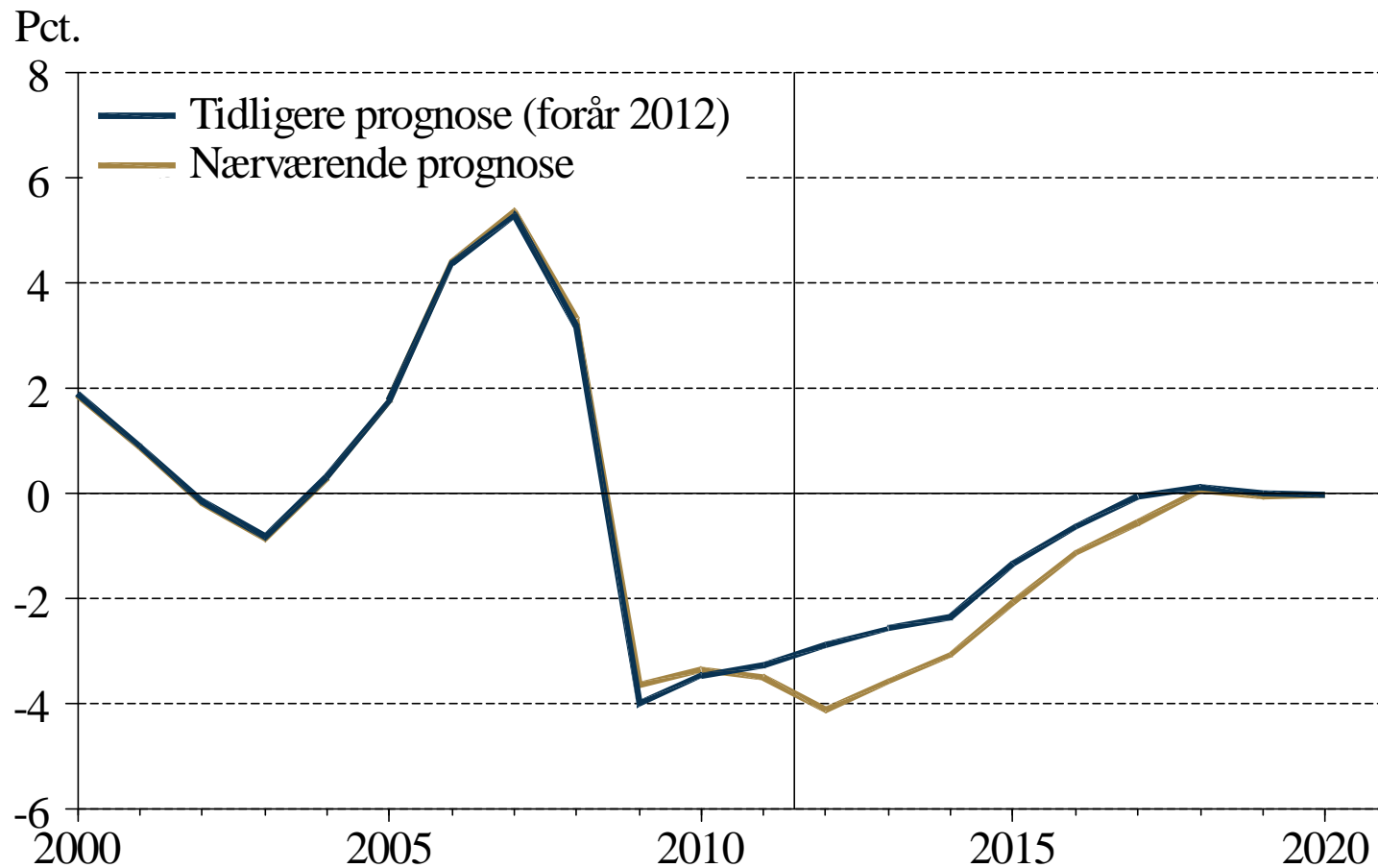
... men forventning om en vis fremgang

- I 2012 forventes omtrent nul-vækst:
 - Negativt output gap udvides i 2012 (til -4 pct.)
 - Beskæftigelsen 90.000 personer under det normale i 2013
- I 2013-14 forventes vækstrater på $1\frac{1}{2}$ - $1\frac{3}{4}$ pct. årligt
 - Stort "potentiale" i form af stort privat opsparingsoverskud, men aktivering kræver genopretning af tillid. Derfor:
 - Langsom normalisering frem imod 2020. Alligevel:
Beskæftigelsesstigning 2012-20 på omkring 180.000 personer, heraf 100.000 som følge af demografi og reformer

Først fremgang i beskæftigelsen fra 2014

Langsom lukning af output gap

Den strukturelle offentlige saldo

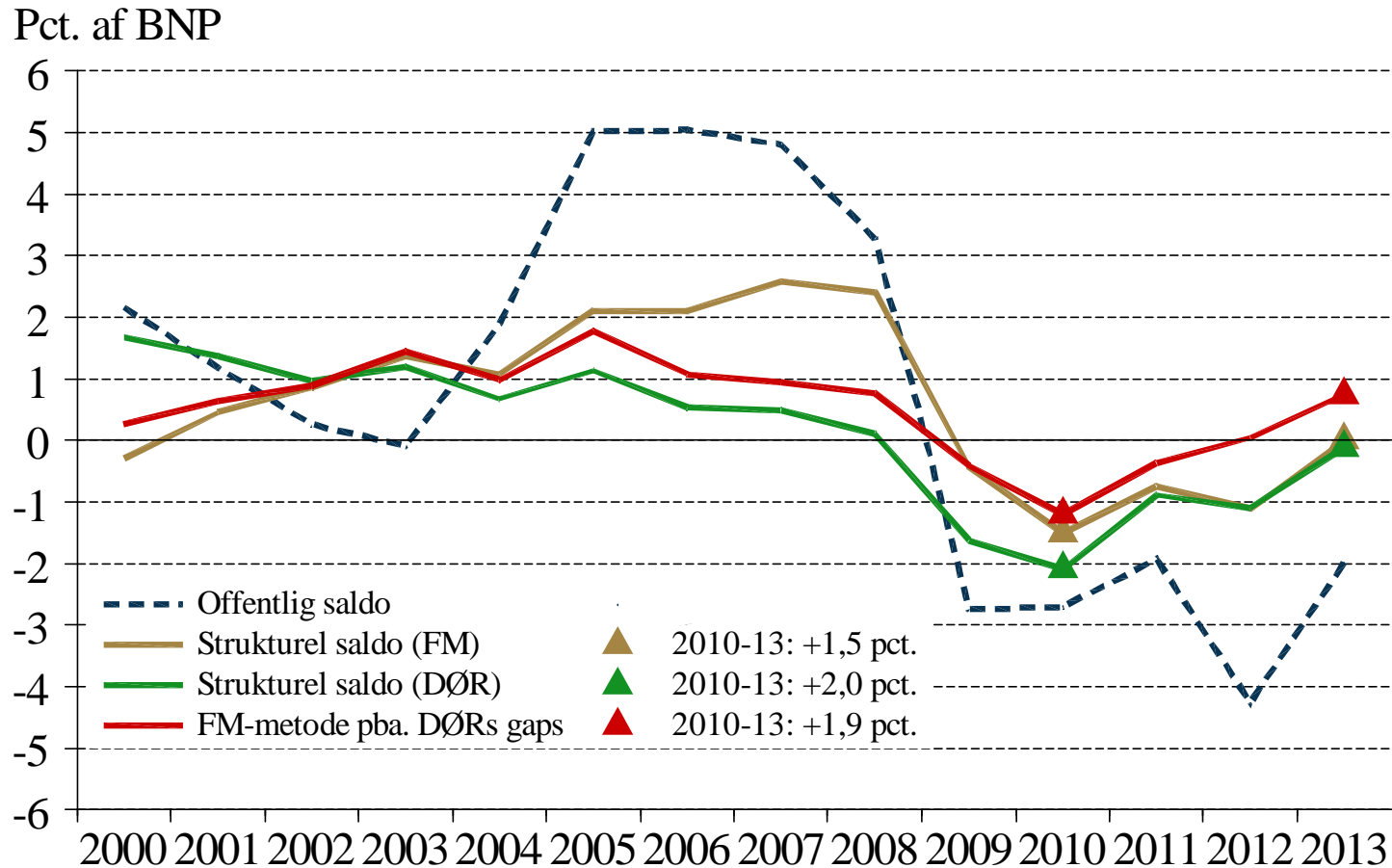
- Hypotetisk begreb: Hvad ville saldoen være i tænkt normalsituation uden ekstraordinære, midlertidige indtægter og udgifter – herunder i normal konjunktur?
- Beregnet størrelse – og ingen officiel beregningsmetode:
Vanskeligt at adskille konjunktur og struktur – derfor stor usikkerhed i opgørelsen
- Et omdrejningspunkt i den økonomiske politik:
Stabilitets- og vækstpagten, Finanspagten, Budgetloven, EU-henstillingen

Tilgange til beregning af strukturel saldo

- Finansministeriets / EUs metode:
 - Faktisk saldo konjunkturrenses ud fra et konjunkturgap
 - Særligt volatile poster behandles særskilt (Nordsø- og PAL-skat)
- DØRs (og andres) metode
 - For hver post beregnes et strukturelt niveau, typisk ud fra en skønnet strukturel base
 - Alle poster behandles særskilt
- DØRs metode skelner bedre mellem forskellige former for ekstraordinære forhold, men giver mindre gennemskuelig sammenhæng til konjunktursituationen

Faktisk og strukturel saldo: FM og DØR

Næsten parallel udvikling 2010-13

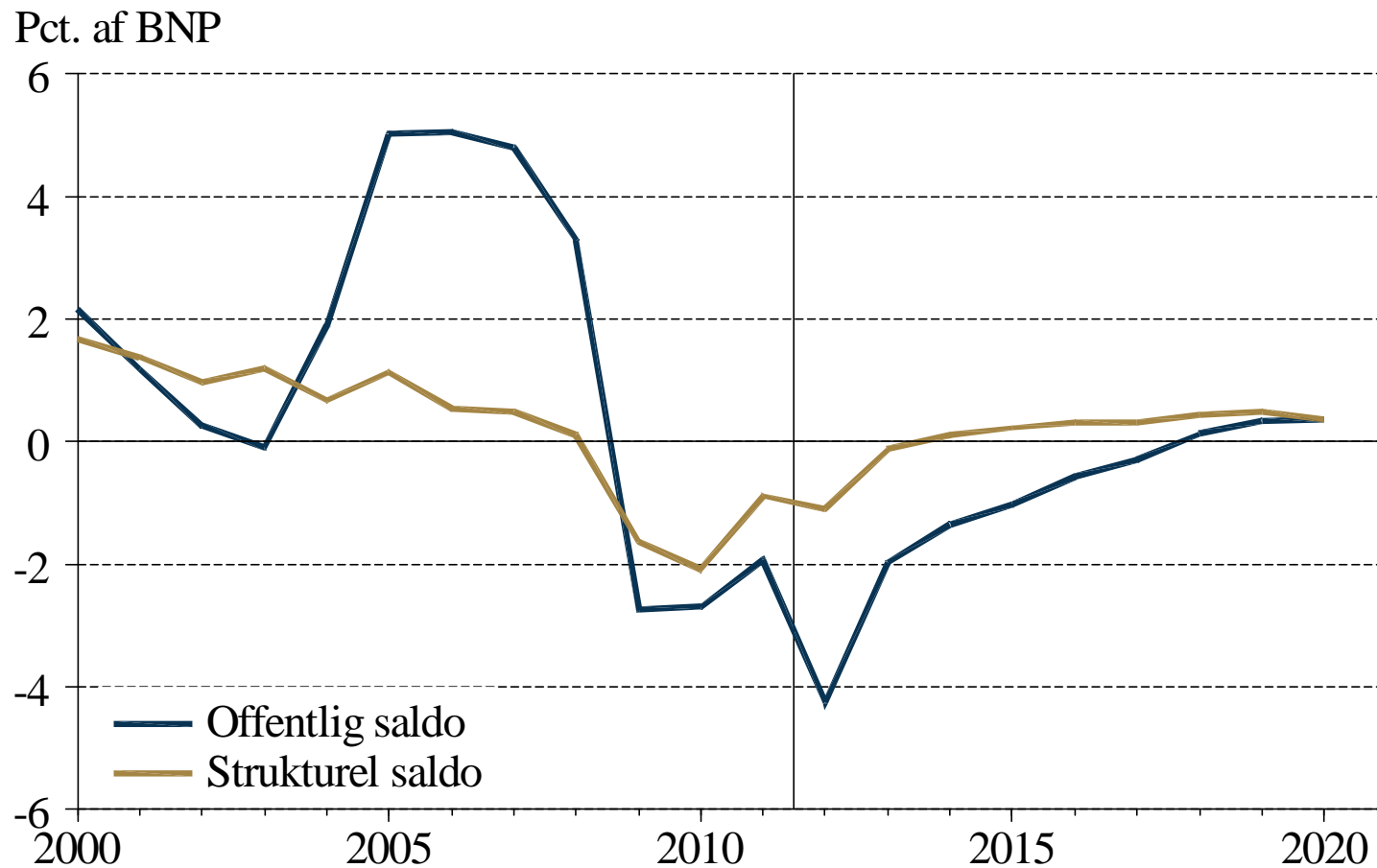
EU-henstilling og strukturel saldo

- EU-henstillingen: Mindst $+1\frac{1}{2}$ pct. af BNP 2010-13
- Danmark bør overholde EU-henstilling: Tillid til offentlige finanser med til at understøtte efterspørgslen
- FM finder forbedring på netop $+1\frac{1}{2}$ pct.
- DØR's beregninger:
 - Med FM's metode, men DØR's konjunkturrensning: $+1,9$ pct.
 - DØR's egen metode: $+2,0$ pct.
 - Dækker over: Fra **noget under $1\frac{1}{2}$ pct.** til **noget over $2\frac{1}{2}$ pct.**
- Vurdering: EU-henstilling opfyldt
- Stram finanspolitik 2010-13 forudsætning herfor

Finanspolitikken på kort sigt

- Vækststimulans fra finanspolitik:
+ $\frac{1}{4}$ point i 2012, - $\frac{1}{4}$ point i 2013, - $\frac{1}{2}$ point i 2014
- Konjunktursituation alene taler for mere stimulans i 2013
- Vurderes ikke muligt indenfor EU-henstilling
- DK er gået langt med stimulans udenom EU-henstilling:
Efterlønsbidrag, investeringsvindue og underfinansiering af skattereform plus investeringer uden for statskassen
- Fra 2014 stadig mat konjunktur, og herfra stiger arbejdsstyrken hurtigere:
- Gem yderligere krudt til evt. stimulans fra 2014 og frem

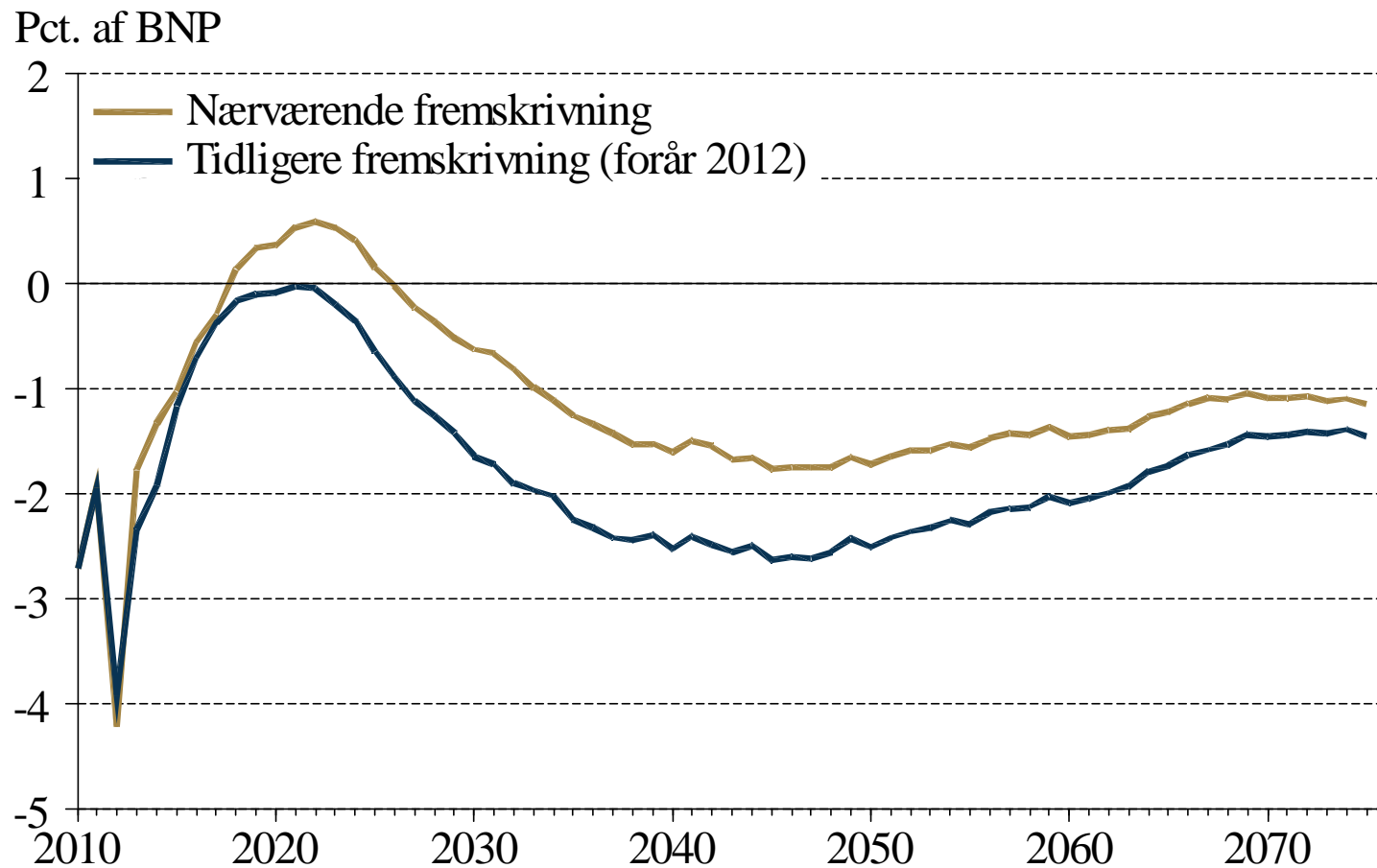
Strukturel balance i 2013 og lille strukturelt overskud i 2020

Saldoen i 2020

- Overskud knap $\frac{1}{2}$ pct. af BNP ~ 7 mia. kr. i dagens mønt
 - Vedtagen politik og vækst i offentligt forbrug på 0,9 pct. p.a.
 - Forbedring fra F12 på ca. 9 mia. kr.: Fremrykning af kapitalpensionsbeskatning og skattereform i øvrigt, FØP/fleksreform mv.
 - Forudsætter stigning i beskæftigelsen på ca. 180.000 personer fra 2012 til 2020
- Halvdelen af overskud i 2020 skyldes fremrykning af beskatning af kapitalpension

Underskud i perioden efter 2020 ...

...men på lang sigt er finanspolitikken holdbar

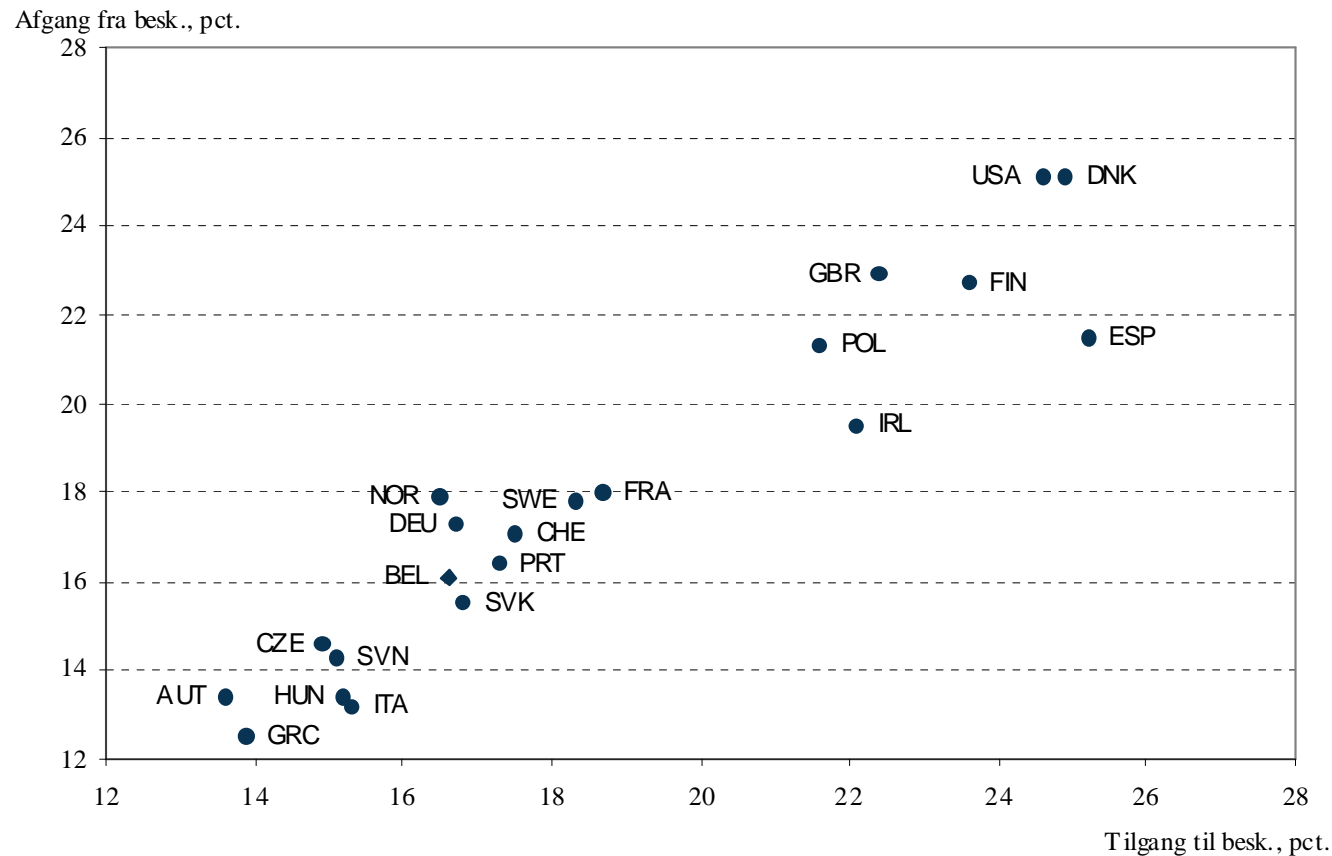
- Holdbarhedsindikator 0,0 pct. af BNP mod +0,2 i F12
 - **Forbedringer**: Opdateret vurdering af tilbagetrækningsreform, skattereform, reform af førtidspension og fleksjob
 - **Forværring**: Punktafgifter ikke indekseret efter 2020
- Saldoprofil løftet med ca. 0,8 pct. af BNP i forhold til F12 i de værste år
 - Skyldes **forbedringer** nævnt ovenfor plus fremrykning af beskatning af kapitalpensioner, som alene står for de 0,4 point

Finanspolitikken på lang sigt

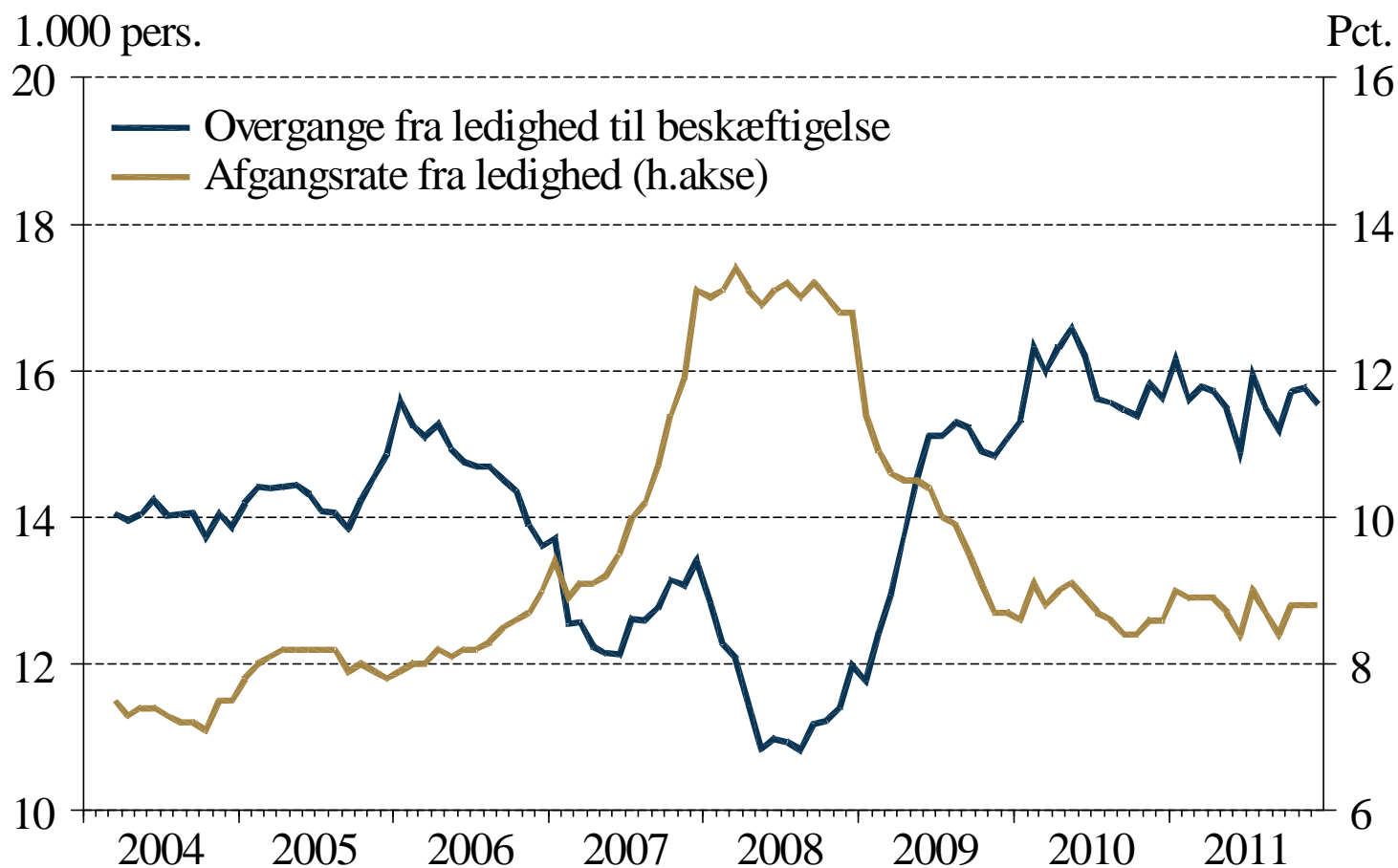
- Mellemlistede saldomål bør strammes svarende til forbedring fra omlægning af skat på kapitalpensioner
- Skattestoppets nominalprincip bør afskaffes fuldstændigt
 - Hvis bare nominalprincippet for punktafgifter ophæves efter 2020 vil det maksimale underskud blive reduceret til 1 pct. af BNP
- Ikke umiddelbart behov for reformer, der udelukkende har til formål at forbedre holdbarhed af offentlige finanser
 - Men profilforbedring fortsat påkrævet og
 - finanspolitisk disciplin nu vigtig for at fastholde holdbarhed og
 - reformer, der øger produktivitet og velfærd, altid relevante

Arbejdsmarkedspolitik i høj- og lavkonjunktur

Arbejdsmarkedets dynamik 1: Årlig jobomsætning, OECD-lande, 2000-2005

Arbejdsmarkedets dynamik 2: Overgang fra ledighed til beskæftigelse

Dynamisk dansk arbejdsmarked

- Meget høj dansk jobomsætning!
- Stor bevægelse fra ledighed til beskæftigelse – også aktuelt:

Månedlig overgangsrate fra ledighed til beskæftigelse på samme niveau som i 2005/2006
- Dynamisk arbejdsmarked vigtigt for konstant at sikre, at arbejdsstyrken udnyttes bedst muligt
- Arbejdsmarkedspolitik bidrager til dynamik og fleksibilitet

Analyser af den aktive arbejdsmarkedspolitik

- To typer:
 - Effekten på den enkelte lediges overgang til beskæftigelse
 - Effekten på bruttoledigheden på kommunalt niveau
- Hovedresultater
 - Aktivering reducerer bruttoledigheden i høj- og lavkonjunktur
 - For den enkelte ledige har aktivering positive effekter i højkonjunktur, men ikke i lavkonjunktur
 - For de ressourcesvage ledige findes generelt positive effekter i både høj- og lavkonjunktur

Effekter af den aktive arbejdsmarkedspolitik i høj- og lavkonjunktur

	For den enkelte ledige			For ledighedsniveauet		
	Højkonj.		Lavkonj.	Højkonj.		Lavkonj.
Løntilskud i privat virksomhed	+	>	-	+	=	+
Løntilskud i off. virksomhed	0	>	-	0	=	0
Vejledning og uddannelse	+	>	-	+	<	+
Virksomhedspraktik	+	>	-	+	=	+
Samtaler	*	*	*	0	<	+

Politik anbefalinger

- Den aktive arbejdsmarkedspolitik virker, blandt andet gennem motivationseffekt og bedre job-match
- Fokus på korte, afklarende forløb
- Samtaler med de ledige er et billigt instrument. Udvidet brug bør overvejes
- Statens refusion til kommunerne bør aftrappes med tiden på offentlig forsørgelse, uanset ydelse eller aktiveringsstatus
 - Kan øge jobcentrenes fokus på at få folk i beskæftigelse

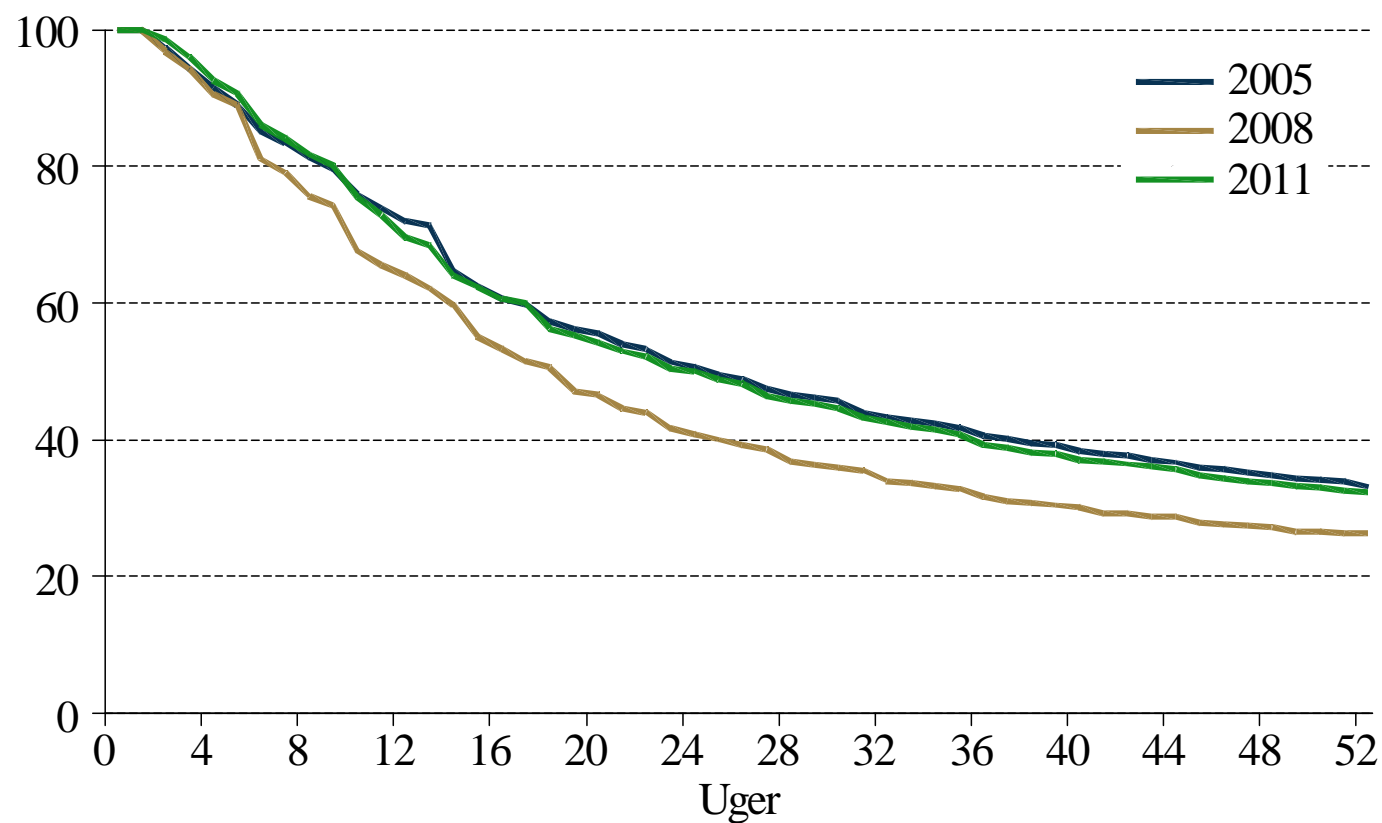
Regelbaseret konjunkturafhængigt dagpengesystem er en god ide

- Relativt længere dagpengeperiode i lavkonjunkturer end i højkonjunkturer kan give højere velfærd og øge den strukturelle beskæftigelse
 - Mere brug for ekstra hænder i en højkonjunktur, og det er sværere at finde job i en lavkonjunktur:
Godt at tilskynde til mere jobsøgning i højkonjunkturer
- Vigtigt at konjunkturafhængigheden er regelbaseret
 - Diskretionære forlængelser skaber uklarhed, og derved reduceres de lediges incitament til jobsøgning
 - Risiko for asymmetri i beslutning om stramning/lempelse, hvis beslutninger tages diskretionært

Ville ikke nødvendigvis give længere dagpengeperiode nu

Andel af ledige endnu ikke overgået til beskæftigelse

Pct.

Modelgrundlaget i DØR

Modeller er nyttige redskaber ...

- Modeller er udtryk for en systematisk opsamling af viden
 - Bygger på empiriske og teoretiske sammenhænge
- Modeller kræver klare antagelser
 - Giver konsistens – og god mulighed for at forstå ændrede resultater
 - Giver mulighed for at diskutere forudsætninger
 - Giver mulighed for systematiske følsomhedsanalyser

... men modeller er ikke orakler

- Mange årsager til, at modeller ikke altid regner rigtigt
 - Modellerne kræver input i form af skøn over en lang række eksterne forhold
 - Modellerne har svært ved at fange forventningsskift.
 - Modellerne beskriver de gennemsnitlige sammenhænge
 - Sammenhænge, der har vist sig at være robuste historisk, kan ændre sig i fremskrivningen
 - Især i de første år af en fremskrivning er der brug for delvist subjektive justeringer
- Modeller overflødiggør aldrig sund fornuft og kræver at intuitionen kan følge med

DØR anvender mange modeller

- **SMEC:** Konjunkturvurderinger, mellemfristede fremskrivninger og konsekvensberegninger af den økonomiske politik
- **DREAM:** Langsigtede fremskrivninger og konsekvensberegninger
- **MILASMEC:** Fordelingsberegninger og arbejdsudbud
- **DEMS** og **BALMOREL:** Energianalyser
- **MUSE:** Sektoranalyser mv.

SMEC

- Traditionel makroøkonomisk model (som ADAM)
 - Bruges til konjunkturvurderinger
 - På kort sigt er beskæftigelsen bestemt af efterspørgslen
 - På lang sigt er produktion og beskæftigelse bestemt fra udbudssiden
 - Den helt centrale mekanisme er lønreaktionen:
 - Hvis udbud er større end efterspørgsel opstår ledighed
 - => Ledigheden presser lønningerne ned
 - => Lavere løn forbedrer konkurrenceevnen og øger den udenlandske efterspørgsel (eksporten)
 - => Beskæftigelsen øges til udbuddet på lang sigt
 - "Lang sigt" er ca. 10 år

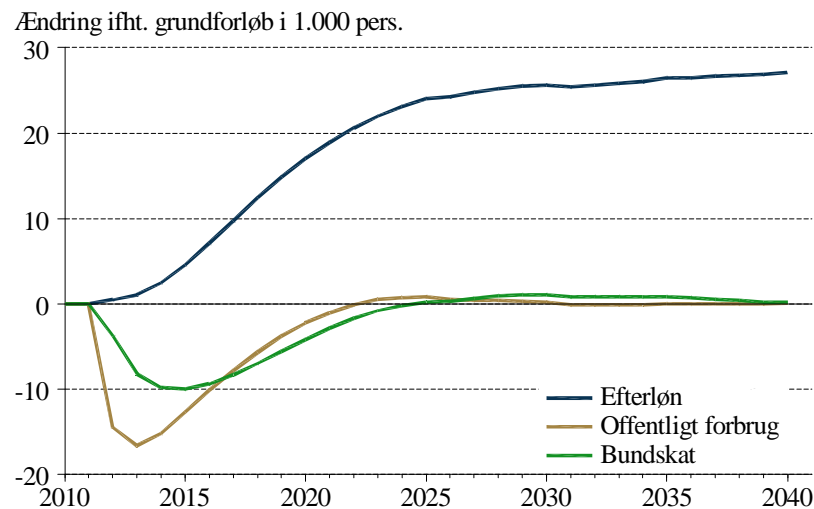
Langsigtede fremskrivninger: Kobling mellem SMEC og DREAM

- SMEC anvendes til at lave en konjunkturvurdering
 - Fremskrivningen forlænges til at dække den ”mellemlistede” horisont (pt. 2020). Det antages, at konjunktursituationen her er ”normal”
- DREAM anvendes til at fremskrive herfra
 - I forhold til udviklingen på de offentlige finanser er særlig demografi, olie og gas i Nordsøen og pensionsforhold af betydning
 - Bygger på forudsætninger om blandt andet strukturel ledighed, demografisk betinget vækst i offentligt forbrug og uændret økonomisk politik i øvrigt
- Offentlige saldo, gæld og holdbarhedsindikator beregnes

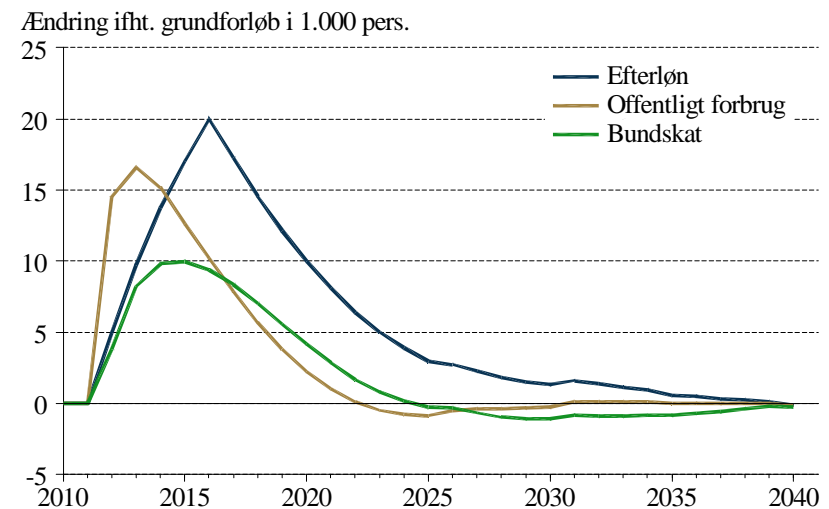
En illustration: Forbedring af off. saldo

- SMEC-beregnede effekter af tiltag, der forbedrer den (primære) offentlige saldo med ca. ½ pct. af BNP

Effekt på beskæftigelse

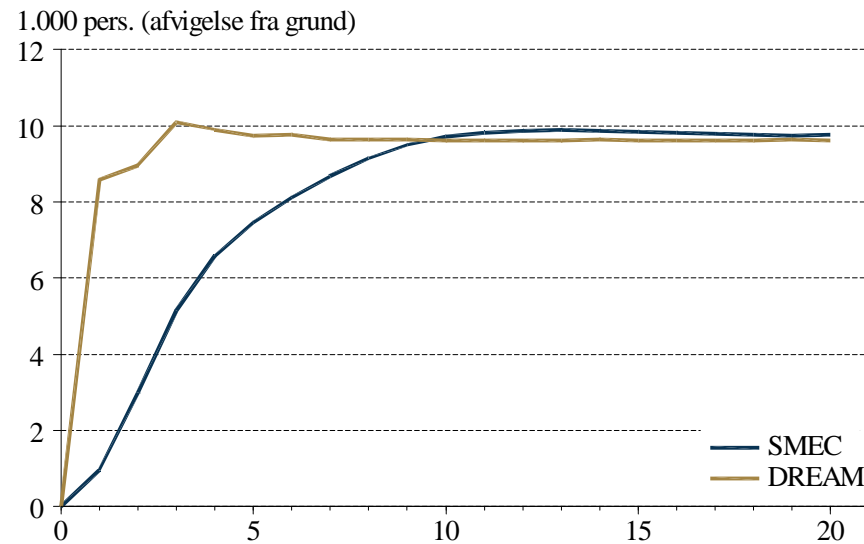
Effekt på ledighed

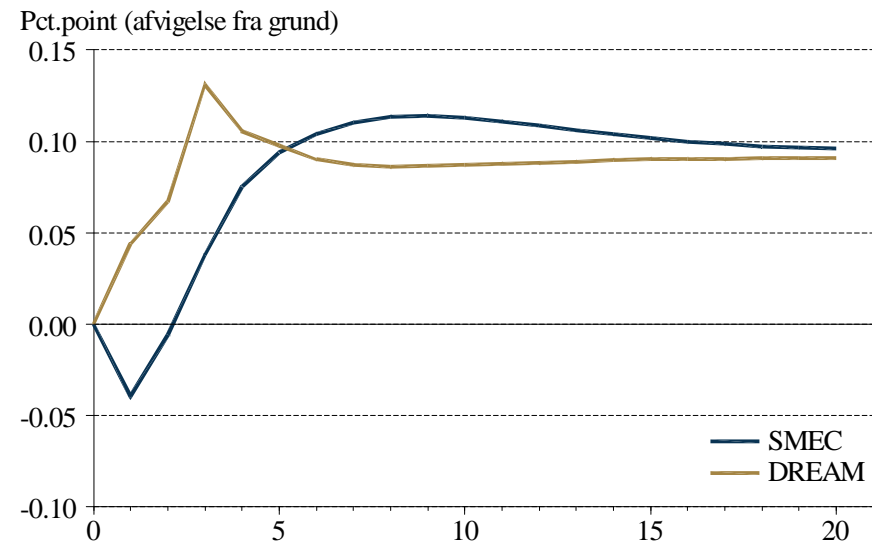
En illustration: Højere arbejdsudbud

- Modelberegnet effekt af en forøgelse af arbejdsudbuddet på 10.000 personer i SMEC og DREAM

Effekt på beskæftigelse

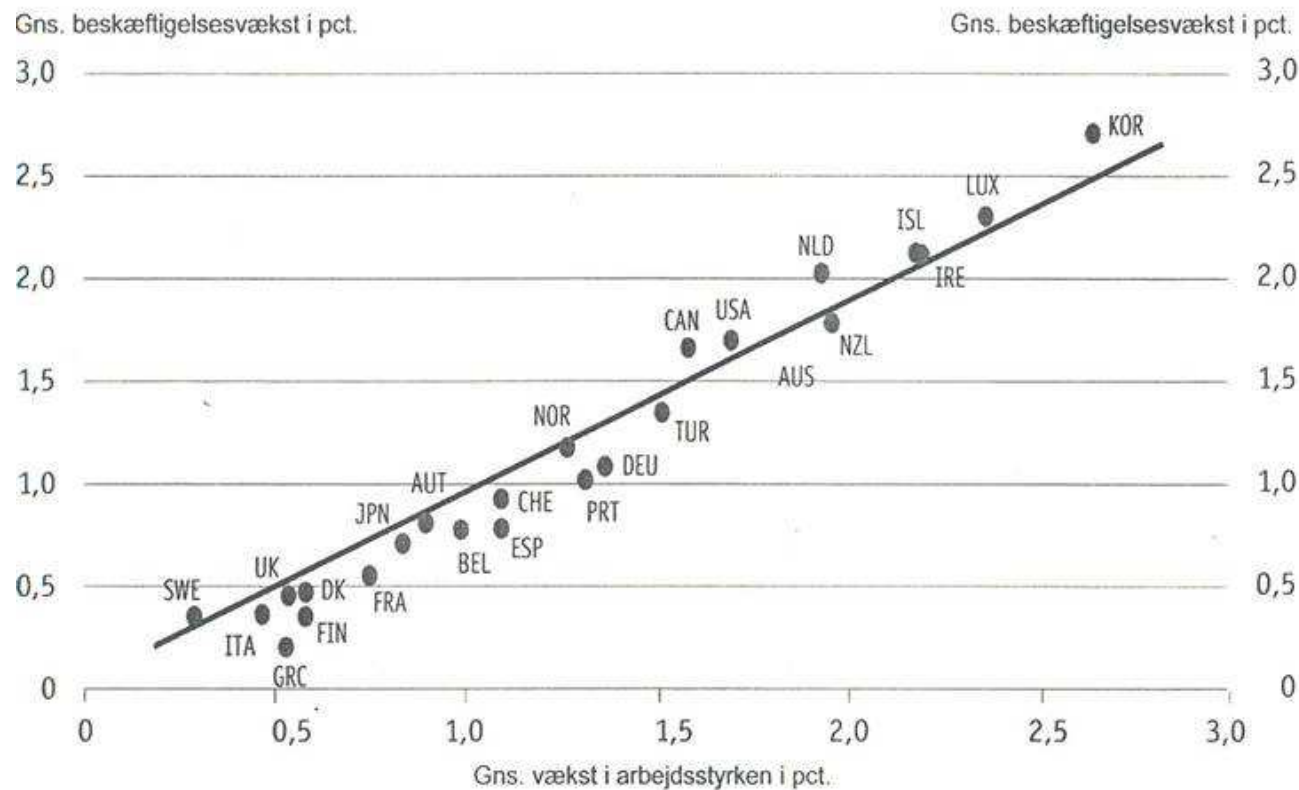
Effekt på den primære saldo

Ekstramateriale

Ændring i beskæftigelse og arbejdsstyrke i OECD-lande, 1970-2002

Figur 4.1 Når arbejdsudbuddet vokser, stiger beskæftigelsen

Note: Figuren viser væksten i beskæftigelse og arbejdsstyrke fra 1970 til 2002. Enkelte observationer dækker dog ikke hele perioden.

Forudsigelsesfejl i DØR-rapporter

Forudsagt BNP-vækst i efterårsrapporten fra året før minus faktisk BNP-vækst

